

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KÜÜKIRI

TALLINNA KESK
RAAMATUKOOL

1938 VI aastakäik	Toimetaja A. ECKBAUM. Vastutav toimetaja E. JUST Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS. Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 6, pk. 54, tel. 484-15. Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.	Nr. 1 Jaanuar

Mets lumes

Igatseme kooskõla.

Kuuleme sageli karme, kuid ühekülgsed etteheited meie sajandi tehnilisele arengule. Neist tundub, nagu oleks masin süüdi maailma tabanud külluslikus hädas. Ja ainult masin. Alles mõni aasta tagasi kuulsime, et teispoole ookeani põletati nisutagavarasid selleks, et tõsta hindu. Samal ajal aga samas uues maailmas nälgis miljoneid töötuid.

• Mispärast?

Arvan, siin peitub meie sajandi tehnilise võidukäigu saatuslik ja deemonlik järelmõju: masin on mehhaniseerinud ka inimese hinge — vargsi, kuid sügavalt. — Me mõtleme, mõtleme, kalkuleerime lõpmata. Me aju reageerib suurepäraselt kõigile mõjudele. Ta on täpne nagu moodne elektromeetriline registratuur. Ning kõige selle juures me näime unustavat, et me oleme veel ikka inimesed.

Kuid loodus ei lase seda unustada.

Tekib lõhe me hinges. Sageli sattume ummikusse. Muutume üha rahutumaks, närvilisemaks. Otsime õnne, kuid ei leia seda. Elame küluses, kuid miljonite näljakisa häirib me rahu. Ja see kisa kõveneb üha, kuni kasvab hävitavaks jõuks. Kuidas pääseda sellest ummikust?

On saatuslikult selge: inimene on muutunud tasakaalutuks. Ning seda seetõttu, et ta on kasvanud ühekülgselt. Me ei suuda muuta inimese ürgset põhiloomust: see otsib harmooniat, mikrokosmilist terviklust endas. Leidmata seda, ta on igavesti rahutu. — Oleme arenenud ennekuuldamatult kaugele, kuid vaid ühes suunas: mõistuslikult. Me hing pole suutnud pidada sammu me mõistusega. Inimene on sattunud hädaohtu oma võitude pärast. Mitte et need võidud oleksid alahinnatavad. Ei! Kuid seetõttu, et neile on ohverdunud inimese harmoonia. See viimane aga on inimese paratamatu põhielement, universaalne kriteerium.

Igatseme jälle kokkukõla. Üha tugevamaks muutub võitlev vaim inimese vaimse ebasümmeetria vastu. Tajume seda kogu maailmas, kõigist kriisinähteist hoolimata. Jälle virguvad hüüded inimese seesmise jõu individuaalse tervikluse järele. Näib, nagu saaks maailm üle öö teadlikuks inimese hingelise mehhaniseerumise ohust. Otsitakse teid ühiskondlikuks vabanemiseks kunstlikust vaimsest tasalülitamisest ja massinimese kultusest ning otsitakse lunastust inimese vaimses elavas isiksusejõus. Inimese vaimne kasvatus on tõusmas jõulise probleemina päevakavva. Kasvatus mitte teatavas kitsas suunas, vaid igas suunas hingelise tervikluse ja tasakaalu taasleiuks.

On lausa mõttetud kuhjata etteheite kive inimese mõistuslikule arengule, selles ei ole lunastust. Inimene nälgib tunnetuse järele; see on tema loomuses, ning lahutamatu temast. See on üks osa inimese elutervikluses. Kuid leitagu sellele tasakaalustav, kooskõlastav jõud. See viimane on olemas inimese hinges.

Igatseme kokkukõla. Ja selles igatsuses on lunastust. Tunneme kasvavat tiibu püüdmissile, tunneme taas jõudu armastada. Käsi — kirjel-

damatult hell haarab me rahutu südame. Tähti süttib hinges. Aimame üht kosmilist lähiolu. Tajume tuhandeid sidemeid, ühendavaid meid kõiksusega, ning lõppematut, igavest headust selle varjul. Selle aimuse sügava tõlgendusena tõusevad huulile suure kaalilealase sõnad univerversaalse küündivusega:

„Vaata ma olen igapäev teie juures maailma otsani.“

Roopi Hallimäe.

Oleks aeg!

Kogust „Kodu“

Raske vari roomab üle muru,
Heidab hõlma üle talu õue,
Valgub vaimu, peitub meie põue.
Raske vari roomab üle muru...

Ta on pärandatud orjaajast,
Seitsesada aastat meie peres,
Imbub hinges, viibib veres,
Ta on pärandatud orjaajast.

Vari raske, nüüd ep aeg ju oleks,
Et kord puruneksid sinu piired,
Võitjaks kerkiksivad päikse kiired,
Vari raske, nüüd ep aeg ju oleks!

K. E. Sõel.

Kool ja haridus.

II.

Tahan allpool esitada mõningaid nähteid ja mõtteid, mis on peal- kirjast esitatud kahe sõnaga seotud, ja mis ka tegeliku elu samasuguseist nähteist mitte väga kaugel ei asu.

Mõni hariduseliik, mõni spetsiaal-ala näib sageli enesele võtvat õiguse käituda teise suhtes üleolevana, kõrgemana ja suuremana. Kas on selleks mingeid õigustusi? Ei ole. Aga selline pahe ei kao enne kui kaob rahva mentaliteedist nõrk koht, mis avarama hariduseta inimesi niisugusele käitumisele ahvatleb. Niisugune rahva mentaliteedi nõrk koht tunneb igasugust aukartust eriti sellise hariduse ees, mis kuidagi nimeliselt on seotud akadeemiaga või akadeemilise tiitliga. Tõeline spetsialiteedi hindamine jääb sellejuures tahaplaanile, esile kerkib seisus. Eks ole meilgi aadlitiitlid kaotatud ja inimesed ametlikult ühevõrdseks tehtud, aga ometi võime me liig tihti kohata tähelepanuavaldusi: Ah, see on krahv! Oo, see on vürst! Ajalehed kirjutavad küllastuseni viletsate aadlivõsukeste tühisest elust. Jumal tänatud, meil on siiski niisuguseid siniverelisi inimesi üsna vähe ja arvata ning kuulda on, et mujal nendega tegeletakse veel rohkem, kuid meie jaoks on olemasolevatki seisuseaustamist ülearu.

Oletame kord järgmist juhtumit. Üks noormees läheb ja õpib peale gümnaasiumi lõpetamist rätsepaks, tema koolivend aga loomaarstiks. Kui neil nüüd hiljem kunagi juhus oleks juttu ajada näit. filosoofilistest probleemidest, siis hindaks ümbruskond esimese mehe juttu otsekohe ja hoolimatult „rätsepa jutuks“, teise oma aga oleks vähemalt igal juhul väärt natukene kuulata, sest mees on „akadeemiline“. Ometi ei tegele loomaarsti õppekava rohkem filosoofiaga kui rätsepa oma. Nii-sugune suhtumine ei esine sugugi mitte üksi lihtrahva seas, vaid seda võib leida „kõrgematest“ ja „juhtivamatest“ kihtidest isegi rohkem. — Mõned kriitikud klassifitseerivad kirjanikkegi „akadeemilisel“ alusel: kes on lõpetanud õpetajate-seminari, see on ja jääb diletandiks; kes aga on õppinud ülikoolis arstiteadust, see võib juba olla täiskirjanik.

Väga mõtlematult talitavad ka niisugused naerjad, kes enesele lubavad naerda akadeemilise rätsepa tiitli juures selle põhjendusega, et sel viisil meil olevat varsti akadeemilised kingsepad, pesupesijad, majahoidjad ja korstnapühkijad. — Kuid miks ka mitte! Kuigi iga vägi-valdne analoogia võib viia näilise narruseni, ei muuda see ometi asja, mis narrusest kaugel on. Kui sõna „akadeemiline“ peab tähendama õppimiste ja oskuste teaduslikkust ja põhjalikkust (mida ta ju tähendama peaks), siis on täiesti väär teha vahet töö ja töö vahel nende iseloomu järele. Miks näit. klaverimängu õpetaja oma vastavate võimete juures võib kanda professori tiitlit, aga rätsepatöö õpetamise juures see peaks olema naeruväärne! Samuti pole ka mingi võllanali see, kui küsitakse, et mis mõttes on hambaarsti töö akadeemilisem harilikust lukusepatööst. Sest iga töö võib olla ainult pealiskaudne võtete ja järjekorra mehaaniline tundmine, aga ka põhjalik oma tööala mõistmine ja oma ülesannete sooritamine täie teadmiselega nende sügavamast vajadusest. Juba mõneaege pealtvaatamise järele võib inimene teisel hamba-suust välja kiskuda, kuid heaks hambaarstiks saab ta alles peale mitme-aastast vaevarikast õppimist. Samasugune lugu on ju ka lukusepatööga!

Kindlasti ei ole see mingisugune vääroletus, kui eeldada, et näit. ka rätsepatöö (kasutan jälle kord rätsepatööd; rätsepad andestagu mulle!) võiks muutuda paljudegi gümnaasiumi lõpetanute juures ihaldatud elukutseks, kui selle õppimiseks olnuks ülikoolis avatud vastav fakultet ja kui sealt jagataks ka mõnesuguseid tiitleid. Loomaars-tiks (ka loomaarstid vabandagu!) ei tahaks aga näit. keegi enam õppida, kui seda tuleks õppida „õpipoisina“. Asja ei muudaks ka see, kui ülikool õpetakski rätsepatööd halvemini kui mõni elukutseline rätsep, või kui õpipoiss õpiks paremaks loomaarstiks kui ülikoolist tulnud mehed seda on.

Siin on näiteid toodud üksikute lõigetena ja liiga kontrastselt, kuid kindlasti on need pisut tabanud seda rahva mentaliteedi nõrka kohta, millest rääkida taheti. Tooduga pole mingil määral tahetud halvustada ülikooli ega ühegi muu õppeasutuse, samuti ka mitte ühegi töö õiget osa, kuid on tahetud osutada tähelepanu väga laialdaselt valitsevale väär-suhtumisele „haridusküsimusele“, suhtumisele, mis tegelikult on isesugune edevus, kuid ka ülilusseisuste ajajärkudest meieni kantud

mõttetü narrus. Niisugusest valesuhtumisest haridusele on välja kujunenud ka põhjendamatu vahetegemine tegelike tööde ja elukutsete vahel ja see vahetegemine näitab sageli ka noortele valeteed nende õppesihptide valikul. See ahvatleb paljusid valepüüdumistele, seab ebaväärtused tõeliste väärtuste asemele ning on ühiskonnale, aga sagedasti ka isikule endale väga kahjulik.

Ameerika — see on palju aegu olnud edasipüüdlikele ja õnneotsijaile ihalduste-maaks. Küllap ta seda on! Meilt läheb ülikooli lõpetanud noor Ameerikasse ja kogub seal häbenematult raha söögimajas nõude pesemisega ja sadamatöölisena. Kodus aga häbeneks ta siis sõpru ja iseennast ja sõbrad häbeneksid teda. Küllap see pole ainuüksi noorte inimeste julguse puudus, mis neid keelab meil oma „Ameerikat“ leida, küllap päris Ameerikas neid ka veel taldrikute pesemise juures hinnatakse täisnimesteks ja maksetakse ka palka nagu iga ausa töö eest!

Suhtumist, millest eelpool juttu on olnud, leidub ka meie noorsoo keskel veel palju. Selle peab välja ütleva, kuigi see on meie noorsoo hindamisel üheks miinuseks — ja need read ei tahaks ainult miinuseid väljaotsida. Kuid noorsugu töötab oma mainitud puuduse heaks teha järjekindla ümberkasvamisega, ikka suurema ja rohkema huvi ülesnäitamisega tegeliku teadmise, hariduse sisu ja vajalikkuse hindamise ning rõhutamisega. Selliseid, kes end koolitavad ainult akadeemilise tiitli omandamiseks või „kõrgema seisuse“ kättevõitmiseks, jääb ikka vähemaks. Kordkorralt hakkab noori rohkem ja rohkem huvitama haridus, mis on kantud teadmiste rohkusest ja põhjalikkusest, loomingulistest rakendamisvõimalustest, otstarbest ja praktilisest vajadusest ühtlasi. Saab sihiks haridus, mis ei tee vahet ühe ega teise haridusliigi vahel ega selle järele, kus haridus omandatud, sest, nagu meilgi korratatakse ühe rootslase sõnu: „oleme, Jumal tänatud, jõudnud nii kaugemale, et võime ütelda: mitte ainult koolist ei saa haridust.“

Kui rääkida hariduse eelistamisest, siis ärgu olgu see ainult kooli eelistamine. Ka spetsiaalharidust ei või kunagi tõendada kooli üksi, sest spetsiaalhariduses on teadmised ainult pool haridust, nende tegelik kasutamine aga teine pool. Eelistatud olgu inimene oma spetsiaalharidusega ainult siis, kui ta sama ala kaaslastest on kõrgemale ulatuv tegelike saavutustega, kui ta oma tööd väljapaistvalt, leidlikumalt ja tulemusterikkamalt teeb kui teised. Aga et üks tööala võiks olla eelistatum teisest, kui nad mõlemad on ühevõrdvalt vajalikud, — seda ei tohi olla. Sama suhtumisega peab lähenetama väljapaistvatele tiserile, kingsepale, raudsepale või põllumehel, nagu lähenetakse väljapaistvatele arstile, advokaadile või insenerile. Enne kui ebaõige vahetegemine tööde vahel rahva mõttemaailmast pole kadunud, enne pole ka loota, et hakkaksid tõelised suured mehed, tõelised töömehed ja eelistamist väärivad inimesed igal alal välja paistma.

Noorte püüe on, et niisugune ümberhindamine võimalikult rutem teoks saaks.

Sulev Ränis.

Õigus ei hävine

Kogust „Kodu“

*Ei õigust, tõde hävitada keegi jaks,
Ehk olgugi, et inimene ise langeb!
Ka siis, kui püütaks teda turul üle maksta,
Ta aade püha, elab igavesti, kangeb!*

*Kes suudaks valgust pimeduse hõlma matta,
Kui päikse allik kiirte andmises ei väsi!
Kes suudaks mõtet kõrget surma sülle katta,
Kui mõtelda veel märkab viimne ajusäsi?*

*Nii nagu ilma põhijõud, kui eluline vaim
Kes igavene, keda mingi võim ei murra —
Nii õigus—aade suur ja ülev ei või surra!
Ta elab kustumata, oli loomismõtte aim.*

K. E. Sööt.

Eesti luule vanameister 75-aastane.

Karl Eduard Söödi elukäik kõneleb väsimatust rühkimisest.

Kolmveerandsajandilise elutee mahakäimiseni ei jõua iga mees, kuid Karl-Eduard Sööt on sellega hakkama saanud ja nii uskumatuna kui see tundub — säilitanud selle juures isegi suure osa oma töövoimest ja väsimatust edasirühkimise tahtest. See on seda tähelepandavam, et meie esimese põlve haritlaste eluiga pole tavaliselt kuigi pikk. Alates Carl Robert Jakobsonist ja lõpetades omariikluse aastate poliitika ja vaimuelu tegelastega (Jaana Poska, prof. Konik, Eduard Vilde j. t.), on meie haritlaskonnale otse iseloomulikuks muutunud, et raugaikka jõuavad vaid üksikud ja needki üksikud on juba varemalt kaotanud suurema osa oma teovõimest, olles juba riigipensionäri eas sunnitud loobuma oma elukutselisest tegevusest ja minema erru. Kes aga siiski veel krampplikult püüavad edasi püsida kord saavutatud kohal, nende töötajajärgedes on raske midagi leida peale haiglase võimuiha ja raugaliku enesemaksmapanu tahte.

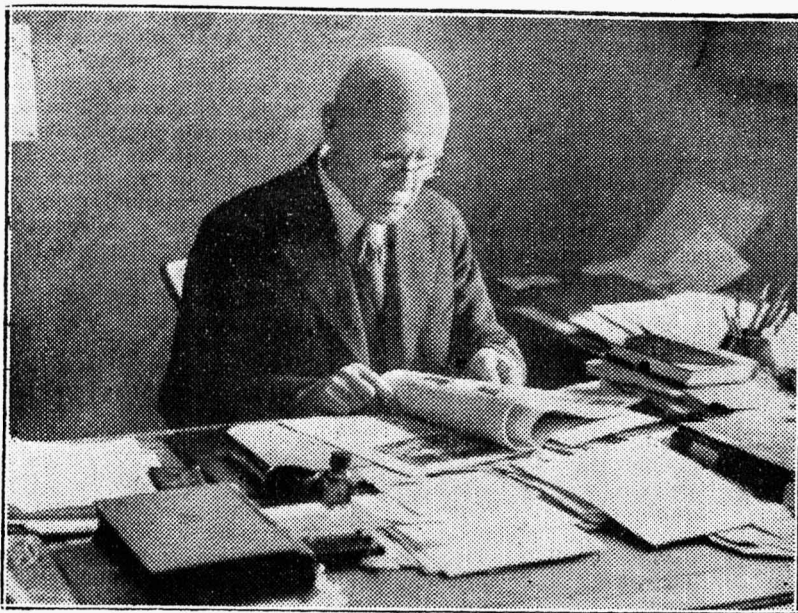
Karl-Eduard Sööt on aga mees hoopis teisest terasest. Teisel jõulupühäl 1937. jättis ta selja taha 75 aasta kümnise ja sama tähtpäeva lävel ilmus talt luuletuskogu „Kuusirbi õsu“, millesse on koondatud vaid Söödi viimaste aastate luuletused, nende hulgas ka need,

mis kirjaniku poolt loodud alles 1937. aastal. Selle juures väärib allakriipsutamist, et Söödi viimase luuletuskogu kirjanduslik-kunstiline tase ei jää maha tema varemate aastate paremaid saavutustest (luuletuskogud: „Saatus“ — ilmus 1899, „Mälestused ja lootused“ — ilmus 1903, „Kodu“ — ilmus 1921), mis on veelkordseks tõenduseks, et mees on säilitanud oma noorusaastate eneskriitika ja loomisvõime ka rauga-eas.

Laiemale üldsusele on K. E. Sööt tuntud peamiselt nende luuletuste kaudu, millele muusikamehed on loonud viisid. Kes meie tänapäeva noorsoost ja keskealisest põlvest ei tunneks näit. laulusid, nagu „Ma kõnnin hilisel õhtul,“ „Me kaasiku ääres on mägi“ j. t., milliseid laule on korduvalt lauldud meie laulupidudel. Kuid peale nende üldtuntud laulude sisaldab Söödi loomingu rohkesti luuletusi, mis nii sisuliselt kui vormiliselt ülesehituselt kuuluvad õigustatult meie luule raudvara hulka.

Söödi ilukirjandusliku tegevuse alguseks tuleb lugeda 1882. a., mil ilmus tema esimene luuletus „Oleviku“ lisa-lehes. Ja sellest peale on jätkunud tema luuleloomingu läbi viie aastakümne kuni tänaseni. K. E. Sööt algas oma

K. E. Sööt oma töölaua juures.

ilukirjanduslikku tegevust ärkamis-aegse luule romantilisel järellainetusel, s. o. ajajärgul, kus iga vähegi haritud eestlane luges oma endastmõistetavaks kutsumuseks — veerida paberile värsistatud ridu. Sellest asjaarmastajalikust luuleloomingulise näputöö ajajärgust kandub Söödi luule omariikluse teise aastakümne lõpikule, mil Eesti luulelooming oma tippudes on saavutanud juba rahvusvahelise taseme.

Ent vaatamata sellele pikale ajava-hemikule ja selle kestel toimunud ilukirjandusliku taseme üllatavale tõusule, on Karl-Eduard Sööt üks neid väheseid möödunud sajandi kirjanikkude hulgas, kes on püüdnud ajaga sammu pidada, kasutades kaasaegse luule sisulisi ja vormitehnilisi saavutusi. Selle tõttu pole Söödi luule takerdunud ärkamis-aegsete meeleolude vesisesse ülessoojendamisse, nagu enamikul tema kaasaegseist, vaid Söödi luuleloomingus peegeldub isikupärane mõtte- ja tundemaailm ühes üha täieneva vormilise ja sisulise kujundamisvõimega. Haarates enam kui ühe inimpõlve pikkust ajava-hemikku, peegeldub Söödi luules üht-

lasi ka ajajärgu hingeelu, aja muutuv mõtte- ja tundemaailm.

Möödunud sajandi lõpuaastatel, kui eesti ühiskondlik mõte põdes rasket kriisi tsaar Aleksander III-nda venestava surve all, kajastub ka Söödi luules raskemeelne kriisimeeleolu. Seda kriisimeeleolu aitas süvendada kokkupõrge A. Grenzsteiniga, kelle venestamispoliitikaga ei saanud päri olla rahvuslikult meelestatud K. E. Sööt. Kokkupõrge viis Söödi lahkumisele „Oleviku” toimetusest aastal 1893 ja sellest peale sattus ta Grenzsteini viha alla, kes ei valinud abinõusid Söödi kui poliitilise isiku kahtlustamises vene võimude ees. Selleaegne kriisimeeleolu peegeldub teravalt luuletuskogus „Rõõm ja mure”, mis ilmus aasta pärast Söödi lahkumist A. Grenzsteini „Oleviku” juurest.

Ajajärgu meeleolusid peegeldavad ka teised Söödi luuletuskogud, sest Sööt oli isik, kes elas täie andumusega kaasa Eesti ühiskondliku mõtte arenemisele. Selles mõttes oli ta ajalaulik selle sõna otseses tähenduses, kelle kodumaa-tundest läbi imbunud laulud pol-

nud mitte ajajärgule omane moevoolu-
line kaasitamine isamaa ilu aadressil,
vaid hingeliselt läbituntud luule. Kui
Sööt sõitles Ado Grenzsteini viimase
venestamispoliitika pärast, soovitas
rahval austada vaid neid mehi,

„kel armas isamaa,
kel jatkub julgust, jõudu,
veel kurja tõrjuda.”

siis hõgub neist lihtsatest ridadest me-
helik veendumus ja tõetunne, millele on
võoras suuresõnaline ja teesklev isa-
maa armastus.

Söödi luule põhitoon on nukker,
kuid see elujõuline ja eluarmastav mees
ei uppu oma loomingu jõuetusse kaeb-
lemisse ega viljatusse hädaldamiseme-
leolusse, vaid temal jatkub jõudu us-
kuda oma rahva elujõusse ja paremasse
tulevikku. Kui ümbritsevad olud ja
selleaegsete tegelaste armetu väiklus
ja üksteise seljatagune urgitsemine ei
võimalda hellitada suuri lootusi eest-
luse parema tuleviku suhtes, siis on
Karl-Eduard Sööt üks neid väheseid,
kes püüdis julgustada oma rahvast,
sest tema oli veendunud, et

„See rahvas, kes on tormidest
Ja tuultest läbi käind,”

ei murdu nii kergesti vaenlase surve
all. Kui sügavalt Ado Grenzsteini ve-
nestamispoliitika äratas Söödi protesti-
meeleolu, selles võib veenduda igati,
kes tähelepanelikult loeb sajandi vahe-
tusel ilmunud luuletusi, nagu „Veel
pole kadunud kõik”, „Kadunud poeg”,
„Nad ütlesid”, „Mis aitab” jt. millised
luuletused oma toonilt tunduvad kohati
otse ajaleheliku poleemikana.

On tähelepanu äratav, et sajandi
algaastatel, mil noorte koolipoiste poolt
pannakse alus „Noor-Eesti” rühmitu-
sele, siis vaiki Söödi kui luuletaja
sulg ja see vaikimine kestab ligi paar-
kümmend aastat. Ainult üksikud luu-
letused ilmuvad sel ajavahemikul Söödi
sulest. Alles Saksa okupatsiooni raud-
raske surve virgutab uuesti tegevusele
vanameistri luuletajanärv. Otseku
venestamisaja lootusetuil päevadel tun-
neb Sööt siis uuesti sisemist kutsumust
oma rahva julgustamiseks. Siis ilmu-
vad tema sulest luuletused, nagu „Öi-
gus ei hävine”, „Kas unenägu”, „Tulgu
mis tuleb”, mis kuuluvad meie isamaa-
luule paremiku hulka.

Luuletust „Tulgu mis tuleb” tahtis
Sööt avaldada „Postimehes”, aga oku-
patsioonivõimude tensoris sulg kustu-

tas selle ja luuletus võis lehe veergudel
ilmuda alles peale okupatsioonivõimude
lahkumist. Selles luuletuses väljendub
luuletaja vankumatu usk oma rahva
elujõusse ja vastupanu võimesse igasu-
gusele välisurvelle ja sellepärast:

„Ja tulgu siis, mis tuleb! Meie isad
On raskel ajal orjand, ikkes, vedand,
On vasarat keerutanud, pihte pidand:
Me — nende pojad — murdumata

[visad!”

Söödi luuletuskogu „Kodu” ilmub
1921. a. Seega lahutab selle raamatu
ilmumist viimase enne iseseisvusaegse
kogu ilmumisest 18. aasta pikkune va-
hema (viimane, enne iseseisvusaegne
luuletuskogu „Mälestused ja lootused”
ilmus 1903. aastal).

Seda luuletuskogu lähemalt silmit-
sedes, selgub, et Söödi väljendusvõime
ja vormimeel on vahepeal tunduvalt
täienenud. On ilmne, et 18. aasta jook-
sul on kirjanik hoolega jälginud kõiki
neid sisulisi ja vormitehnilisi saavutusi,
millele pandi alus „Noor-Eesti” päeva-
del. See on veelkordseks tõenduseks,
et Eesti luule vanameister kuulub
nende haruldaste isiksuste hulka, kelle
vaimulaad ei tardu eluaastate kasvuga,
vaid, kes ka hilises raugaeas ilmutavad
otse nooruslikku vastuvõtlikkust ja
vaimset endatäiendamisvõimet.

Söödit on ilmunud 10 luuletuskogu,
peale selle ka mõned lasteraamatud. —
75-aastase sünnipäeva eel ilmunud
kogu „Kuusirbi õsu” on välimuselt luk-
suslik raamat. Kuid välimiku luksu-
slikkusega peab sammu ka raamatu
sisu, milles on veel nii palju nooru-
slikku tuleviku julgust ja eluusku. Kui
luuletaja oma hõimusõpradele pühenda-
tud luuletuses kinnitab:

„Muresid küllalt meil kõikidel, ei ole

[vaba neist keegi,

Kuid olgu hüüdsõnaks meile: püstipäi

[edasj elus!

Päikene põues ja silme ees tulevik

[sätendav, helge!”

siis usume ühes vanameistriga nende
siirameelsete sõnade tõelikkusse.

Laiemale üldsusele on üldtuntud
Söödi kui luuletaja nimi. Kuid väljas-
pool Tartumaad teavad ainult vähesed,
et pea sama ulatuslik kui tegevus
luuleloomingu alal, on Söödi tegevus
ajakirjanduse ja seltskondliku töö ala-
del. Kui Söödi kirjanduslik tegevus on
lühemate vaheaegade juures kestnud
ümmarguselt 55 aastat, siis ligikaudu

sama pikk on tema tegevus eelmainitud aladel.

Oma ajakirjanduslikku tegevust alustas K. E. Sööt 24-aastase noormehe-
hena, astudes 1886. a. Ado Grenzsteini „Oleviku” toimetusse, ja sellest peale on jatkunud Söödi ajakirjanduslik tegevus pea vahetpidamatult kuni tänapäevani. Eriti viljakaks muutus Söödi ajakirjanduslik tegevus 1896. a., mil Jaan Tõnisson asus „Postimeest” toimetama. Selleaegse tegevuse kohta märgib kirjandusteadlane J. Roos:

„Sellest ajast peale oli ta ötse J. Tõnissoni paremaks käeks peamiselt rahvuskultuuriliste ja rahvuspoliitiliste küsimuste arendamises”.

Ent K. E. Söödi ajakirjanduslik tegevus pole piirunud ainult „Postimehega”, vaid ta on teinud kaastööd ka teistele ajalehtedele ja ajakirjadele („Päevaleht”, „Eesti Kirjandus”, „Looming” j. t. Sellejuures on tema ajakirjandusliku kaastöö laad olnud äärmiselt mitmekesine. — Alates päevauudiste sõnumitest ja seltside koosolekute kirjeldustest ja lõpetades juhtkirjadega ning kultuuriliste uurimistega, on Söödil jatkunud huvi kõige mitmepalgelisemate küsimuste käsitlemiseks.

Ilu kirjandusliku ja ajakirjandusliku tegevuse kõrval väärib allakriipsutamist Söödi seltskondlik tegevus. On märkimisväärne, et Sööt on tegev olnud pea kõigi tähtsamate majanduslik-kultuuriliste ürituste juures Tartus. Tartu*Eesti Põllumeeste Seltsis on ta tegutsenud 52 aastat „Vanemuise” ak-

tiivne tegelane ja liige on ta olnud alates 1883. aastast, kusjuures ta on tegutsenud nii liht- kui juhatusliikmena ja isegi näitlejana „Mängula” varjunime all. Eriti suured teened on Söödil „Vanemuise” uue teatri ehitamise organiseerimisel 1903.—1906. a.

Sööt on Eesti Rahva Muuseumi, Eesti Kirjanduse Seltsi ja Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi üks asutajaid, olles aastakümnete pikkuselt tegev nendes organisatsioonides juhatusliikmena. Ent kultuuriliste organisatsioonide kõrval on Sööt mahti leidnud kaasa lüüa ka ühistegelikkude majandusettevõtete asutamisele, nagu Eesti Majanduse Ühisus ja esimene ühistegelik rahaasutus Eestis — Eesti Laenu-Hoiu Ühisus, olles viimases asutajana ja juhatusliikmena tegev 1902.—1913. a. Oma tegevuse kõrguspunktil on Sööt tegev olnud ligi 20-aastas organisatsioonis ja seltsis.

Eelmärgitud tegevusalade kõrval ei saa vaikides mööda minna ka juubilarite tegevusest eesti raamatute kirjastajana 1895.—1913. a.

Sööt oli esimeseks eestlaseks, kes arendas väärtusliku kirjastuse, asutas moodsa raamatukaupluse ja trükkikoja, kirjastades 18 aasta jooksul üle 100 eesti raamatut, mis kuulusid meie selleaegse trükitud sõna paremiku hulka. Seega on Karl-Eduard Sööt oma pika elua kestel olnud teerajajaks paljudel aladel, püstitades oma erakordselt viljaka tegevusega endale jääva mälestusmärgi iga mõtleva eestlase südamesse.

J. Viidang.

Talvisest toalilled eest hoolitsemisest.

Meil leidub harva elamat, kus puuduvad toalilled ruumide kaunistajana, mispärast pole ülearune puudutada neid tegureid, mis mõjutavad talvel meie toalilled normaalse arengut, sest toalilled elu talvel on palju raskem kui suvel.

Et toalilled hästi ületalve elaksid, selleks on kõigepealt tarvis, et taimed oleksid kõigiti terved, hästi kosunud ning elujõulised, Taimi, mis juba sügisel kidurad, ei maksa talveks jätta, sest talvel nad niikuini hukkuvad.

Tähtsamalgi tegureil, mida tuleb talvel korraldada toalilled seisukohalt,

on ruumide soojus, valgus, niiskus ja tolm.

1. Toa õhk on talvel lilledele liiga soe. Siinjuures on üksikute taimede nõuded õige lahkuminevad. Toalilli võiks jaotada soojuse nõudlikkuse kahte rühma: ühed, millised on talvel puhkeasendis, ei kasva ega õitse, ja teised, mis talvel kasvavad ja õitsevad.

Ruumides, kus lilled asuvad, peaks soojus olema ühtlane. Toa temperatuur, kus asuvad kasvavad ja õitsevad lilled, nagu palmid, kummipuud, filodendronid jne., peab olema +15 kuni +20 kraadi C järele.

Kui tulevad veel aja sügistuuled.

Kogust „Kodu“.

Kui tulevad veel aja sügistuuled,
Hoog vilja põllul udeleva rabab...
Sa midagi kui ähvarduse sarnast kuuled,
Ja palves midagi kui sonivad su huuled,
Ja miski, nägematu, nagu õhus abab.

Vast tulevad veel aastad pikad, õelad,
Et elame läind häda kümnelt läbi.
Ei suuda söklist viia vilja ahmed sõelad,
Ja tabavad meid hingepeina mürgisnõelad.
Näis teos tihedas vast valmivat veel häbi.

Ei aega viita, küsida mis vahest
Nüüd tuleks teha higerikkal ajal?
Nüüd valida on ainult ühte valjust kahest,
Kas elada või surra? ... Tahad surma pahest
Sa pääseda, siis ela raudsel ajal!

Ja terast soovin sulle! Terast karget, palju!
Helk teras olgu hing, su veri, palve,
Et võiksid olla enda vastu püsiv, valju,
Ja elu tormi hooges seista nagu kalju,
Ning sitke nagu teras, ikka seista valvel!

K. E. SÖÖT

Toas, kus asuvad talvel puhkavad lilled, ei tohi temperatuur tõusta üle +10 kraadi C järele. Kuna nn. jahedas toas inimestel raske elada, siis on soovitatav mõnda tupp, mida talvel vähem kasutatakse, koondada kõik talvel mittekasvavad lilled ja hoida seal soovikohane temperatuur.

2. Valguse puudus mõjub talvel toalilledele halvasti. Kuna meie kliimas talvel valgus väga piiratud, siis peame püüdma lillede otstarbeka asetamisega seda täiel määral kasutada. Et taimele rohkem valgust võimaldada, peab nad asetama akna lähedusse ning aknaid mitte varjama valgust takistavate esriietega. Kasvavad, kirju- ja õhuke-selehelised, ja õitsevad lilled asetame kõige valgemaisse kohtadesse, talvel puhkavad ja paksemalehelised lilled paigutame varjulistematesse kohtadesse.

3. Üldiselt arenevad kõik lilled niiske õhuga ruumides palju paremini, kui kuiva õhuga ruumides. Kuivaks muutub õhk sagedasest kütmisest ja valgustamisest. Kuiv õhk on taimedele aga kahjulik. Kuiva õhu halba mõju saame vähendada korraliku ja otstarbeka kastmisega. Talvel kasvavaid ja õitsevaid lilli peame kasta sagedamini, mida suuremad ja õhemad lehed lilledel ja mida enam õisi seda enam peame kasta. Iga kord peame nii kasta et lillepotis muld oleks läbimärg, kuid vett ei tohi valguda poti alusele. Kui kasvavaid ja õitsevaid lilli talvel valame igapäev ehk ülepäeva, siis talvel puhkavaid lilli tuleb kasta 2—4 päeva tagant. Mida soojem ruum ja õhemad lehed lilledel, seda enam ja sagedamini peame kasta.

Kastmise vesi peab olema leige 14—15 kraadi C järele ja kasta tuleb

hommikul vara ehk õhtul, keskpäeval pole soovitatav.

4. Tolm on väga kahjulik, ummistades taimede lehtedel õhuaukud, takistades taime hingamist ning valguse kasutamist. Tolmu aitab kõrvaldada laialehelisi taimi nädalas vähemalt kord pesemine pehme lapiga leige, pehme veega, peenelehelisi aga udustada pehme veega. Üldjuhtnõuks on, et talvel tuleb toalilli tagasihoidlikult kasta, vähem kui suvel. Kasta tuleb siis, kui muld on kuiv ja siis põhjalikult, et kogu potis olev muld saaks märjaks. Kastmise tarvidus selgub: kui koputades vastu potti — kõliseb pott, siis on muld kuiv, Kastmiseks on hea tarvitada pehmet jõe-, tiigi-, järve-, vihma- või lumevett. Peale kastmist umbes tunni aja pärast tuleb poti alusele kogunenud vesi ära valada, et hoida mulda hapuks minemast.

Tubades, kus asuvad lilled, on temperatuuri äkiline kõikumine kahjulik. Ei või lasta taimedele äkilist külma õhuvoolu ega tuba korrage liig külmaks teha. Tuulutamine on aga taimedele kasulik ja seda tuleb aegajalt ka teha.

Talvel asuvad aga ka taimedele kallale kahjurid, kasutades ebasoodsaid kasvutingimusi. Üldse on kahjurite rohke esinemine tingitud kuivast, liig soojust õhust ja taimede puudulikust hoolitsemisest. Elujõulised, hästi hoo-

litsetud taimed on haigustele ja kahjuritele õige vastupidavad. On alati kergem taimede eest paremini hoolitseda kui kahjuritega võidelda. Lilledel esinevatest kahjuritest on tuntumad: kilptäid, väikesed ovaalsed pruunikaskollaste kilbikestena lillede lehesoontel või okstel. Neid tuleb taimedelt pehme harjaga maha pesta ehk käega korjata neilt taimedelt, millede pesemine raske nagu: asparagused jne. Punane ämblik ehk punane kedriklest imeb taime mahla, paljuneb kiiresti ja koob taime ümber võrgu. Tema ei salli niisket õhku, sellepärast peab taime udutama. Lehetäid — mõne mm pikused pruunikasrohekad putukad, keda võib hävitada tubakaveega. Villatäi esineb valge täpina. On sääraseid valgeid täpikesi vähe, siis on võimalik puutikuga ära korjata. On aga palju, siis tarvitada parasitooli. Villatäi esineb rohkem kaktustel.

Ainult terved ja elujõulised taimed on talviseks toaeteks. Neile anname võimaluse kasvada akendel ehk lillelaudadel nii, et taimele igalt poolt oleks avar õhu ja valguse juurepääs. Toalilli väga ligistikku asetada on kahjulik, kuna see takistab taimedel sellegi vähese valguse kasutamist, mis talvel saadaval. Ka kaotavad üksteise ligi kokku aetud taimed oma esteetilise väärtuse ega näe kuigi ilusad välja.

Meeta Mäekask.

Talvist töövaheaga kasutatagu otstarbekalt.

Talv on ainsaks aastaajaks, kus maanoortel jääb pisut vaba aega. Siis otsivad püüdlikud noored võimalusi enesearendamiseks ja ja oma teadmiste täiendamiseks. Kuid tulevased noored peremehed ja perenaised peavad sel ajal leidma võimalusi ka mõningate vajalike korralduste teostamiseks ja üksikute tarbeesemete ning tööriistade soetamiseks.

Vist paljud maanoored on teatud tööde teostamisele asudes leidnud mõne vajaliku tarbeasja või tööriista puudumist. Eriti kurb on sageli esinev nähe, kui oleme küll teatud esemed muretse-

nud, kuid tööle asudes ei leia neid kussagilt. Ja kui viimaks pika otsimise järele leitaksegi midagi, siis on need tavaliselt katki, roostetanud ja tarvita-miskõlbmatud. Nii piirduetaksegi tavaliselt tööde puuduliku teostamisega või hoopis — tegemata jätmisega. Nimetatud olukord võib aga töötulemusi tunduvalt vähendada, eriti kui arvestame aja kuluga, mis kulus asjatult otsimiseks ja puudulike vahenditega töötamiseks.

Et sellest ühepäevaperemehelikku-sest hoiduda, loome ja korraldame eest-kätt kindla panipaiga, kust me igal ajal

kõiki vajalisi tööriistu võiks tarvita-
miskõlblikkudena leida. Enamikul ta-
ludel ei ole raskusi panipaiga küsimu-
sega, kuna selleks leidub pea alati ku-
sagil ruum; — kas reheall, kuurides,
trepikojas, aidas või keldriesikus. Tu-
leb vaid hoolitseda, et nimetatud koht
oleks kuiv ja korralikult puhastatud.
Edasi muretseme igale tarbeesemele
ka vastavad kohad, kuhu me neid ase-
tame mitte ainult talvitamiseks vaid ka
tööajal. Enamik suuremaid tööriistu,
nagu rehad, hargid, labidad, vikatid ja
kõblad hoiduvad hästi vaid rippuvast
asendis. Selleks lööme seinale paari-
kaupa liistikku asetsevad konkse,
mille vahele saame toetada tööriistad,
ehk kuhu riputame neid käepidemetega
(joonis 1). Samuti olgu konkstud saa-
gide, vajaliste köite ja alanööride jaoks.

Mõningad tavalised või nurgariiulid
on tarvilikud väiksematele asjadele na-
gu noad, haamid, tangid, luisud, nae-
lakarbid jne.

Järgnevalt tuleks hoolitseda, et iga
panipaigas olev tööriist oleks terve ja
tarvitamiskõlblik — seepärast vaata-
me iga tööriista juba talvel üle ja kõr-
valdame kõik puudused õigeaegselt.
Roostetanud kohad puhastame ja mäa-
rime mingi rasvaainega sisse. Katkised
kohad parandame, õgvendame ja tarbe-
korral teritame tööriistad.

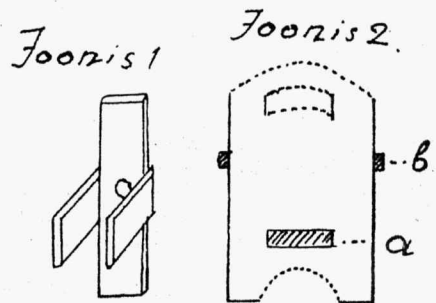
Alles nüüd, kus olemasolevad vahen-
did korraldatud — mõtleme uute mu-
retsemisele. Need noored, kellel küllalt
pereheliikku silma ja mõtlemisviisi,
on juba suve jooksul jõudnud selgusele
vajalike tööriistade suhtes. Teistel on
viimne aeg tööelarve koostamiseks,
mille juures selguvad ka puuduvad va-
hendid.

Esmajärjekorras arvestame nende
tööriistade ja tarbeasjadega, mida iga
perepoeg ise võib valmistada ja mille
järele on tarve suurem. Hoolitseme, et
kevadeks — poriajajärguks — oleks
iga talu ukseesisel jalgade puhastami-
seks restid. Sellega võidame palju pe-
renaiste aega ja saavutame kergemini
puhtuse eluruumidesse. Resti suurus
võiks olla 40—60 sm. Raami otsapuud
tuleks teha tugevamad 7 sm paksusest
kaseplangust kuhu teeme saega sisse
löiked, millesse asetame pinguli vits-
raudad, ehk lööme naeltega otstele alt
laiemad ja ülalt teravamad liistud.

Kindlasti on mõnigi majapidamine

praegusel lumerohkel talvelgi lumelabi-
data, mille valmistamisega ometi iga
perepoeg hakkama saab.

Valmistage see siiski veel tänavu!
Pere-naistel puudub tihti ehk on korrast
ära lipsipink. Teeme uue ehk seame
vana korda. Köögis oleks talvel, kus
pliidid kaua soojad, hõlbust kuivatada
nõusid restidel. Valmistagem selleks
lihtne rest. Pikem kitsas laud on alu-
seks. Otsad, millel augud käepidemeks
— on nõudele toeks. Kaks külglüsti ei
võimalda aluselt veeremist. Libisemise
takistamiseks võiks veel aluslauale
(põhjale) kitsad liistud lüüa, nii et iga
liistu vahele jääb üks taldriku serv.

Joonis 2. Nõuderesti otsavaade.
a — alus; b — külglüistud.

(Joonis 2). Veel kuluks kööki hädava-
jaliselt puukast. Kindlasti valmistate
sobiva kerge vaevaga. Taludes, kus
tarvitatakse ümmarguse põhjaga lahti-
si padasid — peaks leiduma neile ka
vastavad alused, kuhu neid mahatõs-
tisel asetada. Nii hoiame köögi puh-
tama — ja mõnigi kuuma vedellikuga
põletamise õnnetus jääb tulemata. Need
on väikesed asjad, mille valmistamine
lihtne ja kerge, kuid millele puudumist
tavaliselt ei märka, või mida küllalt
tähtsaks ei peeta. Nad on siiski väärt,
et kulutada nende valmistamiseks pi-
sut aega.

Peale nimetatute on ka rida tööriis-
tu, mis kerge valmistada, kuid mis ta-
ludes tihti puuduvad. Kui aias kasva-
tame keeduvlja tasasel maal, on sirgete
ridade saamiseks tarvis sellekohane
märkimisreha. Asetame rehapuu, milleks
võtame 1,5—2 m pikkuse ja 4×4 sm
paksuse kasepuu, kindlasti varre otsa.

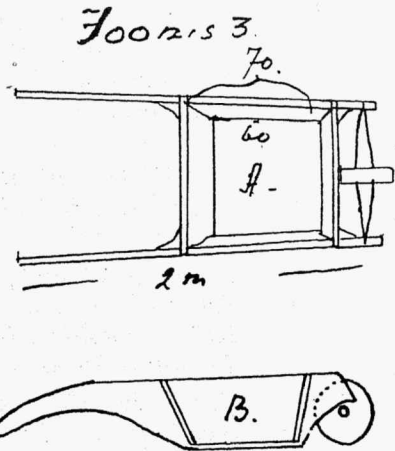
Puule puurime 25 sm vahedega augud, milledesse asetame tugevad, teravaotsaliselid pulgad. Pulgad võivad lahtikäivad olla, et saame tarbekorral ridade laiust reguleerida. Esimese rea kriipsud veame nõõri järele, kuna järgmised kriipsud veame eelmise järele.

Veel on meil tavaliselt puudus viljapuuaia redelitest küll harvendamiseks, ravimistöõdeks ja kõige rohkem saagi koristamiseks. On selge, et õunte maha raputamisel ei vigastu üksnes õunad vaid ka puud, mispärast oleks aeg nimet. võttest loobuda. Kergesti valmistatavad ja käsitatavad on nn. ühepuuga redelid, mis koosnevad tugevast aluspuust, mille keskele on kinnitatud redeli samm. Sambasse puuritid aukudesse asetame ronimiseks pulgad. Paku alla kinnitame paar pulka, mis ei lase redelil libiseda. Need redelid asetatakse võimalikult püsti — seega saame neid vajaduse korral toetada ka nõrgemate väliste okste harudele, kuna suurem raskus langeb aluspuule, mitte okstele. Nimetatud redelid võiks valmistada paar-kolm erineva suurusega.

Ka käru ja kanderaam oleks majapidamises vajalikud. Esimese valmistamine ehk on pisut keerulisem, kuid hea tahtmise juures siiski teostatav. Käru valmistamisel tuleks silmas pidada, et kere oleks pealt igas sihis laiem. Käsi puud olgu eest madalamad. Tugevuse suurendamiseks võib ümber kere otsalaudade kohale lüüa vitsplekk. Põhilaud tulevad lüüa piki käru ja liita omavahel naeltega. Ratas kinnitatakse kahe, sepa tehtud klambriga, mis omakorda kinnitatakse naeltega käru kere külglaudadele. (Vaata joonis 3).

Noorte ülesandeks jääb ka külvikastide valmistamine, mis vajalikud õrnamate aiaviljade- ja lilletaimede kasvatamiseks. Tavalised naelakastid, mida selleks kasutatakse, on selleks liiga sügavad. Jääb palju kasutamata mulda, mis läheb kergesti hapuks ja kahjustab taimi. Külvikastideks tarvitame õhemaid lauaticke, võttes vaid otstele tugevamad. Põhjalaudade vahele jätame vahed, et liigne kastmisvesi saaks vabalt välja valguda. Kindlapõhjalistel kastidel tuleb aga puurida augud põhja, kusjuures puurimist tuleb teostada seest väljapoole, et augu sérvad ei kummuks ülesse ega takistaks vee ära-

jooksu. Kasti sügavus kõigub 6—10 sm, olenedes taimedest.

Ka lavade eest hoolitsemise peaks noored oma mureks võtma. Vähemalt lavaakende parandamise. Samuti tuleks parandada ja uuendada õlgmatte, mis vajalikud ka külmlavas taimede kasvatamisel. Mattide valmistamiseks veame tugevat nõõri pingutatult seintele löödud naeltele, kusjuures ülemised ja alumised naelad on kohastikku ja nõõrid jooksevad üles-alla sihis. Alla seome iga naela juurde veidi peenema nõõri, mis mässitud ümber puupulga. Nüüd asetame nõõride ette naelte peale väikese kimbu rehaga pektud rukkiõlgi, nii et ladvad jäävad mati keskele ja tüükad välja, tähendab õle kimbud asetakse korruga kahelt poolt vastakuti, kusjuures ladvad jäävad mati keskele vaheliti. Oled tõmbame iga naela kohalt sinna seotud nõõriga silmusena tugevasti kokku. Töö edeneb jõudsalt kahekesi, nii, et teine paneb teiselt poolt õlekimbu ja tõmbavad siis vastakuti kõvasti kinni. Kui niiviisi töötades on saavutatud vajaline matusuurus, siis võetakse matt seinalt, seotakse nõõriotsad tugevasti kokku ja raiutakse õletüükad tasaseks. Kõik eelkirjeldatud tarbeesemed on pikkadel talveõhtutel valmistatavad võrdlemisi kerge vaevaga — tarvis vaid head pealehakamist.

Aina Valgre.

Tuule laul.

Kogust „Kodu“.

Õö, tähtis taevas; vilu tuul käib üle õue,

Ja vastu seinä sahisedes tuiskab lund.

Ei segada see jaksa magajate und,

Õö, tähtis taevas; vilu tuul käib üle õue.

Ja tuules kaikub, nagu karjatus, kui valu,

Mis viimsel tuikel tõuseb surijate suust,

Ja halvatab ja läbi lõikab lihast, luust,

Ja tuules kaikub, nagu karjatus, kui valu.

Ja tuules kõneleb, kui igatsuse uha,

Kui meeste huultel väriseja, raske nutt,

Kui kodukoldest imeilus muinasjutt...

Ja tuules kõneleb kui igatsuse uha.

Tuul laial väljal keerutab, kui otsiks kalmu,

Kus lahtikistud raagus oksti ehteks tooks,

Vast kaugel uinujale mälestusi looks.

Tuul laial väljal keerutab, kui otsiks kalmu.

K. E. Sõöt.

Maanoorteringside tööülesandeid.

„Oma kodu kaunimaks.“

Koduümbruse kaunistamine suureneb iga aastaga ja ühenduses sellega on juba hoogtöö edu paljude avalikkude asutuste ja aktiivsemate maanoorte kodudest märgata.

„Kodud kaunimaks“ — see loosung peaks haarama kõiki noori, sellepärast on soovitatav, et maanoorteringsi töökava koostamisel juhitakse kõikjal sellele tähelepanu.

Teiseks võib iga noor oma kodus, kui ilmastik lubab, parandada vanu lagununud aedu, väravaid ja koristada risu. Talvel on aiandusassistentidel aega rohkem ja kui pöördute nende poole, siis aiandusassistent kohale sõites võib aidata valmistada igal noorel koduaia plaani. Ainult ilusalt ja korrapäraselt rajatud kodu on otstarbekohane, ilus ja meeldiv.

Sügisel, kui maa veel külmanud polnud, oluks väga soovitatav kaevata augud viljapuudele ja ilupuudele kevadiste istutamiste tarvis. Külmal mõ-

jub istutusaugu mullale struktuuri parandavalt. Istutusaugud kaevatakse keskmiselt 60 sm. sügavad ja 130 sm. laiad. Väljapillutatav muld pillutakse headuse järele kahte erihunnikusse.

Nendes kodudes, kus puudub veel lipuvarras, tuleb hoolt kanda selle püstitamise eest. Selleks saab ka riigimetsast odava taksihinnaga osta eriotstarbeks puud. Soovitav on lipuvarras püstitada aegsasti, et E. V. 20. aastapäevaks võiksime heisata rahvuslipu üles kõrgusse rõõmsalt lehvima.

Nimetasin alguses, et maanoorteringsi töökavade koostamine on praegu mõnel pool ringides veel lõpetamata ja ühenduses sellega ma soovitan talvise töökava koostamisel ka pilku heita suvisesse töökavasse.

Maanoorte tööpöld on laialdane ja sellepärast on talvel ringi koosolekutel võimalik õppida neid üksikuid alasid, mis tunduvad raskematena.

Selleks tuleb muidugi korraldada kursusi, huviõhtuid ja asutada soovikorrall eriküsimuslik õpiring. (Juhtnõore õpiringi asutamiseks saab Eesti Haridusliidult Tallinn).

Kodu tuleb korrastada ja kaunistada tervikuna, selleks tööd jaotades mitme aasta peale. Kolme kuni viieaastasel kodukaunistamise tööl pealegi kui ta sünnib võistlusena, on head tagajärjed.

Annan siinjuures ühe auhindamise kavandi nimetatud võistluse tarvis, 100 punkti süsteemil:

1. Õue puhtus . . . . . 5 punkti
2. Õuet piirava tara (ala) korralikkus . . . 4 punkti
3. Elumaja väline värv ja korralikkus . . . . 8 punkti
4. Elumaja sisustamine . 12 punkti
5. Elumaja puhtus . . . 13 punkti
6. Ilumuru . . . . . 5 punkti
7. Lilled, ilupuud . . . 6 punkti

8. Köögililja aed . . . . 6 punkti
9. Marjaaed (põõsad) . . 6 punkti
10. Viljapuud . . . . . 8 punkti
11. Elavtarad . . . . . 6 punkti
12. Mesila . . . . . 5 punkti
13. Lipu varras . . . . . 2 punkti
14. Omaniku ja talu Eesti nimi . . . . . 2 punkti
15. Üldmulje . . . . . 12 punkti

Kokku 100 punkti

Auhindu võib saada igaüks, kui saavutab punktisid:

- I auhind vähemalt 80 punkti.
- II auhind vähemalt 65—80 punkti.
- III auhind vähemalt 55—65 punkti.
- Kiituse kiri vähemalt 50—55 punkti.

Võistlejale antakse väärtuslikke auhindu, millele saamiseks pöörata kohalikkude maatulunduse konsulentide ja majandusliikude organisatsioonide poole.

J. Sibul.

Maanoorteritingide tegevusest.

Võrumaa maanoorte tööst.

Nursi maanoored teotsevad edukalt.

Nursi maanoorteritingi asutamisest on möödunud kaks aastat. Selle aja kestel on tehtud rohkesti tööd, kuigi on tulnud ette ka energia tühja kulutamist. Praegu on ringil 50 liiget, kusjuures teotsevad aianduse, spordi, naiskäsitöö ja kodukaunistamise töörühmad ning kirjanduse õpiring. Antakse välja ka noorte omavahelist ajakirja „Tuleviku tähistel”, mille vastu on noortel suur huvi. Ring on pidanud läinud aastal: üldkoosolekuid 9; juhatusel koosolekuid 16. Peale selle on peefud 2 vaidluskoosolekut, 2 põllumajanduslikku huviõhtut ja korraldatud 1 ekskursion, 1 spordipäev, lõikuspäeva peoga ja 1. det. aktus.

Keeduvilja ja aianduse alal teostasid kodutalundeis tööttevõtteid 8 isikut. Kodukaunistamise rühm kuulutas välja kodukaunistamise võistlused 3 a. peale. Võistlustest võimaldatakse osa võtta ka mitteliikmeil.

On korraldatud ka omavahelisi tööd ja spordivõistlusi. Suvel võttis ring 25 liikmega osa üleriiklikust kongressist Jänedal. Kirjanduse õpiringi juurde

moodustati näiterühm. Seni on lavastatud kaks näidendit.

Lähemal ajal on ringil kavatsus pidada maksuta põllumajanduslikku ja üldhariduslikku huviõhtut. Näiterühm lubab üllatada publikut ühe tõsisema tükiga.

Ümbruskonnas suhtutakse noorte tegevusse heatahtlikult. Kui senini oli ruumide küsimus üheks takistavamaks teguriks, siis on nüüd ka see takistus kõrvaldatud, sest 14. nov. avati Nursis rahvamaja, ja noortejuhid vaatavad lootusriikka pilguga tulevikku.

Kasaritsa maanoorteriting

asutati 14. apr. 1935. a. Esimesel aastal oli liikmeid 36, nendest poisse 21 ja tüdrukuid 15. Vanaduselt: alla 15 a. — 5, 15—17 a. — 6, 18—20 a. — 12, 21—25 a. — 7 ja üle 25 a. 6 liiget. Liikmete hulgas oli kutsekoolide lõpetajaid 6 ja keskkooli lõpetajaid 2.

Ringi juures tegutsesid järgmised töörühmad: viljapuude eest hoolitsemise, porgandi kasvatus, aedherne kasvatus, kanakasvat., mesilastepidamise ja väetuskatsete rühmad.

Aasta jooksul peeti 5 juhatuse koosolekut, 7 üldkoosolekut, ja talvekuudel õpiringi koosolekuid talumajapidamise korrastamisest 2 korda kuus.

Korraldati sissekeedu kursus, 1. dets. aktus, karjakohus, õppereis Väimella ja põllumajanduslik huviõhtu valguspiltidega.

Järgmisel tööaastal oli tegevliikmeid 15, toetajaid 17, kokku 32. Juhatuse koosolekuid peeti 4, üldkoosolekuid 8 ja talvekuudel kaks korda kuus üldainete õpiringi tööhütuid. Lavastati 2 pidu, korraldati 2 aktust, vetelpääste kursus ühes ujumisvõistlustega, õppereis Antslasse ja metsapäev. Käesoleval aastal suuremate üritustena peeti karskuskädala aktus, kuulutati välja kodukaunistamise võistlus auhindadele ja peeti aastapäeva pidu.

Rõuge maanoored

alustasid tegevust juba 1933. aastal toleaege konsulendi A. Gerhardi eestvõttel. Esialgu tegutseti Rõuge algkooli juures kuni käesoleva aasta kevadeni, mil asutati iseseisev ring. Ringivanemaks on praegu kohalik konsulent K. Mik k, juhatuses V. Aid, E. Aid, Ed. Rinne, B. Krasman ja J. Raudsepp.

Ringis tegutsevad puukooli ja marjaia-, keeduvilja-, linnukasvatuse- ja käsitöörühmad. Meelelahutuseks noored on koondunud ka laulu-mängu ja spordirühmadeks. Seni on loenguid peetud aiandusest, tervishoiust ja loomakasvatusest — kohaliku konsulendi ja jaoskonnaarsti poolt.

Keeduviljaiaa töörühmas väljakuulutatud võistlustel said auhindu kolm lii-

get. Liikmetele on väljakuulutatud kolmeaastase kestvusega kodukaunistamise ja kodutalu ajaloo uurimise võistlus. Ringi liikmeid võttis osa ka ülemaalisest maanoorte suvipäevadest Jämedal. 14. nov. korraldas ring suvetegevuse lõpuks sügispeo, kus lavastati näidend „Sulane Poolast”. Rõuge organiseerunud maanoored loodavad, et kõik noored, algkooli lõpetanuist kuni 25-aastani, koonduks ringi ümber.

Misso noored koguvad vanametalli.

Misso-Pugola maanoorte ring asutati alles k. a. oktoobris. Kuid vaatamata oma noorusele, on jõudnud ring äratada kohapeal laialdast huvi noorte keskel, mille tõttu iga päevaga astub uusi noori ringi liikmeks.

22. nov. instrueeris maanoorte instriktor E. Piir ringi juhtivaid tegelasi.

Misso noored kavatsavad esialgu töötada kolmes töörühmas: aiandus-, kodukaunistamis- ja kodukäsitöö alal, nendest esimene on juba paar töökoosolekut pidanud. Uute algatustena äratavad tähelepanu, et on algatatud mõtteid kohaliku kodumuseumi asutamiseks ning vanametalli kogumiseks Allveelaevastiku Sihtkapitalile. Paar noort on lubanud isiklikult annetada üle 300 kg vanametalli. Juba aegsasti hakatakse ka C. R. Jakobsoni austamise vastu valmistama. Ringi juhivad K. P ä r g (koolijuhataja — ringivanem), E. Veiko (vanema abi), H. Tarro (esimees), E. K ä g u (sekretär) ja V. Tirul (kassapidaja), nendest Veiko, Tarro ja Tirul on põllumajandusliku-kutsekooli haridusega.

Võrumaa kutsekoolide lõpetajad organiseeruvad.

Möödunud sügisel algatati Võrumaal teotsevate nõuandjate poolt põllumajanduslikkude kutsekoolide lõpetajate organiseerimist, mis andis häid tagajärgi. Praegu on organiseerunud ligi sada kutsekooli lõpetajat ja organiseerimine kestab, sest igasse suuremasse keskusesse on leitud usaldusmehed.

Suvel peetud üldkoosolekul otustati energiliselt kaasaadata, et kõik meie põllutöö j. t. kutsekoolid oleks uute õpilastega kahekordselt täidetud. See andis häid tagajärgi.

Kutsekoolide lõpetajate poolt on kohalikus lehes avatud ka maanoortenurk noortenõuandja Enno Piiri juhatusel ja tänava on kavatsus väljaanda koguteost.

Eesti Põllu- ja Kodumajanduslikkude kutsekoolide lõpetajate Seltsi Võru osakonna juhatuses on: Gustav Pih o — esimees, Jaan Sibul — esimehe abi, Enno Piir — esim. abi, Valter Oinas — kirjatöimetaja, Paul Laugamets — laekur ja Linda Laugamets — kirjat. abi.